

เมื่อนักกิจกรรมชุมชน ต้อง “จัดการ” อารมณ์ตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสนิม อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

“เพราะเป็นคนจริงจังกับการทำงานมาก
 หากงานที่ทำไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ก็จะเครียด
 ส่งผลให้คนรอบข้างเครียดไปด้วย ทำงานไม่มีความสุข
 คนรอบข้างก็ไม่มีความสุข
 ตอนนั้นคิดแต่ว่าเราจะจัดการกับคนอื่นอย่างไร
 ไม่เคยย้อนกลับมามองตัวเองเลย มองแต่ว่าคนอื่นมีปัญหา
 ยิ่งได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร ไปนำเสนองานบ่อยครั้ง
 ก็ยิ่งคิดว่าตัวเองเก่ง ตัวเองแน่ คนภายนอกให้การยอมรับดีมาก
 แต่ทำไมคนในองค์กรเราถึงจัดการไม่ได้”

คือคำบอกเล่าของ จินตนา แก้วกล้า “จิน” หัวหน้าสำนักงาน
 ปลัด อบต.หนองสนธิ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ หนึ่งใน
 “นักถักทอชุมชน” ที่พยายามหาวิธีจัดการกับ “อารมณ์” ตนเอง จนในที่สุด
 เธอก็สามารถทำได้ ส่งผลให้เธอทำงานในองค์กรได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

เปลี่ยนแนวคิดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็น พัฒนาการศึกษา

จินเล่าว่า เธอย้ายมาทำงานที่ อบต.หนองสนธิได้ 5 ปีแล้ว และ
 ทำงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด นอกจากนี้เธอยังได้มี
 โอกาสร่วมงานกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ทำให้เธอมีภาคีเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาพมากขึ้นตามไปด้วย และผลงานที่ทำกับ สสส.ช่วยให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ทำให้นายก **อบต.สมจิตร นามสว่าง** เริ่มมองเห็นแนวทางการพัฒนาชุมชนหนองสนิท ในปี 2553 - 2554 นายก อบต.จึงเปลี่ยนแนวคิดการทำงาน ของ อบต.ใหม่ จากเดิมที่เคยเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาให้มีความสำคัญกับเรื่องการศึกษา แทน โดยเน้นไปที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อน กระทั่งปี 2556 นายกสมจิตรกลับมาดำรงตำแหน่งนายก อบต.อีกครั้ง **“นโยบาย”** เรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างครบวงจรของตำบลหนองสนิทจึงเกิดขึ้น

“ช่วงนั้นหลักสูตร **“นักถักทอชุมชน”** เข้ามาพอดี เราเองเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่ดีและมีประโยชน์ จึงตอบรับไว้ก่อน เพราะเห็นว่าเป็นโอกาสสำคัญ ถ้าไม่รีบคว้าไว้ก็น่าเสียดาย ตอบรับไปโดยที่ยังไม่ได้รายงานผู้บริหารเลย เมื่อเข้าไปขออนุญาต ท่านก็สนับสนุนเต็มที่ เพราะเห็นว่า

เป็นการอบรมที่เกี่ยวข้องการพัฒนาเด็กและเยาวชน น่าจะช่วยให้การทำงานด้านเด็กและเยาวชนของตำบลหนองสนิทเกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น”

เมื่อได้ไฟเขียวจากนายก อบต. แล้ว ต่อมาก็ต้องหาทีมทำงาน จินเล่าว่า ตอนแรกทีมทำงานมี 3 คนคือเรา นักวิชาการการศึกษา และนักพัฒนาชุมชน แต่ทำไปได้ระยะหนึ่งก็ต้องเปลี่ยนทีมทำงานใหม่ เนื่องจากนักพัฒนาชุมชนย้าย ก็ดึงนักวิชาการเกษตรเข้ามาร่วม แต่ก็ยังไม่ได้ เราก็ต้องมองหาทีมทำงานใหม่ คิดได้ว่าที่นี่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ น่าจะตรงกับหลักสูตรนี้ จึงดึงแอนนา ฉิมงาม “ครูชัย” เข้ามาร่วมทีม การทำงานจึงค่อยลงตัวในที่สุด

การเปลี่ยนทีมทำงานบ่อยๆ เราเองก็เครียด กลัวว่าจะทำงานไม่ได้ตามที่อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ คาดหวังไว้ โชคดีที่อาจารย์และทีมงานให้กำลังใจ อาจารย์จะบอกว่าไม่เป็นไร ได้เท่าไรก็เท่านั้น ค่อยเป็นค่อยไป ค่อยๆ เรียนรู้เอาจริงเอาจังไม่ได้ ทำให้เราเริ่มคลายกังวลลง เมื่อทีมลงตัวเราก็พยายามพูดคุยกับทีมงานมากขึ้นถามเขาบ่อยๆ ว่า มีปัญหาข้อสงสัยอะไรไหม หรือต้องการให้เราช่วยอะไร ทำให้การทำงานของทีมเริ่มดีขึ้น เกิดความชอบมากขึ้นเรื่อยๆ และที่สำคัญเริ่มมีกำลังใจมากขึ้น

“ถามว่าเสียใจไหมที่ต้องเปลี่ยนทีมทำงานบ่อยๆ ก็เสียใจนะ เพราะในฐานะหัวหน้าทีมเราไม่สามารถทำให้เพื่อนร่วมทีมคิดแบบเดียวกับเราได้ ก็ต้องปล่อยเขาไป เพราะวันนี้เขาอาจจะยังไม่เห็นประโยชน์ของหลักสูตรนี้ก็ได้”

ปรับตัว...ปรับใจ

จินเล่าต่อว่า ก่อนเข้าร่วมหลักสูตรนี้ เธอพอมีพื้นฐานเรื่องการคิดวิเคราะห์ข้อมูลอยู่บ้าง แต่สิ่งที่ขาดคือการทำงานอย่างมีความสุข ด้วยความที่เป็นคนใจร้อน คิดอะไรก็พูดออกไปทันที จริงจังกับงานมาก ถ้างานไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้ จะเครียด ทำให้คนรอบข้างเครียดตามไปด้วย ยิ่งได้รับตำแหน่งใหม่เป็นหัวหน้าสำนักงานปลัดฯ ก็ยิ่งกดดันและเครียดมากขึ้น ตอนนั้นคิดแต่เราจะจัดการกับคนอื่นอย่างไร แต่ไม่เคยย้อนกลับมามองตัวเองเลย มองแต่ว่าคนอื่นมีปัญหาตลอด คิดว่าตัวเองเก่ง ตัวเองแน่ ยิ่งทำงานกับ สสส.มา 3 ปี ก็ยิ่ง “ตัวพอง” เพราะได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร ไปนำเสนองานอยู่เสมอๆ ตอนนั้นคิดแต่จะทำไมคนอื่นข้างนอกยอมรับเรา แต่ทำไมคนในองค์กรเราถึงจัดการไม่ได้

.....

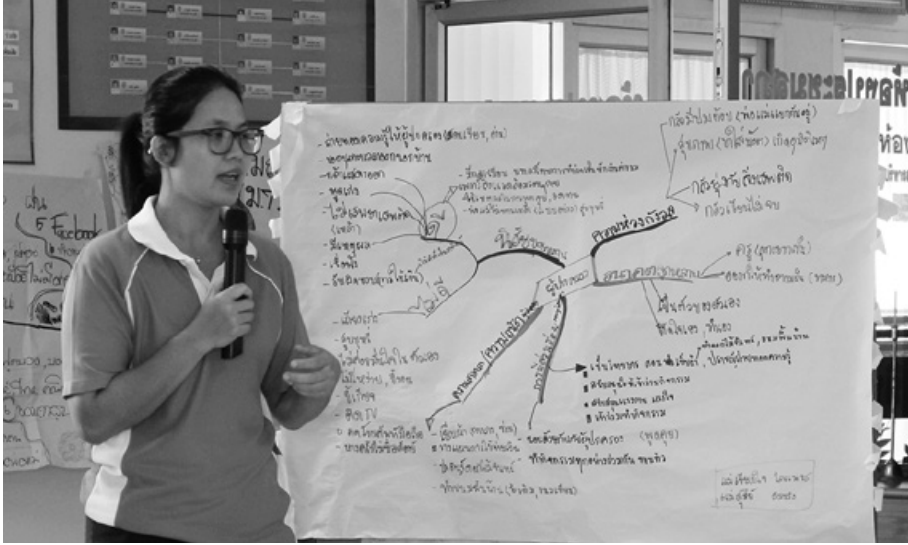
“คิดตลอดเวลาว່ว่าเรากำลังทำงานกับชุมชน ไม่เคยมีปัญหาเลย ทำได้ดีด้วยซ้ำ สามารถคุยกับชาวบ้านได้ แต่พอมาทำกับทีม กำไม่มีปัญหามากเหลือเกิน ซึ่งพอได้เข้าร่วมอบรม หลักสูตรนักถักทอชุมชน ทำให้เราย้อนคิดได้ว่า อาจเป็นเพราะเราทำงานแบบเก่งคนเดียว ใจร้อน รอคคนอื่นไม่ได้ ทำให้เราไม่สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้”

.....

เมื่อรู้ตัว เราก็พยายามคิดหาทางแก้ไข ทั้งอ่านหนังสือธรรมะ เริ่มจัดการกับความโกรธ ความเครียดของตนเอง แต่พอกลับเข้าไปอยู่ในงานก็เป็นเหมือนเดิมอีก แก้เท่าไรก็ไม่หาย จนวันหนึ่งในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ที่ต้องเรียนรู้เรื่องงาน ชีวิต และการเรียนรู้ อาจารย์ทรงพลบอกว่า “โลก โกรธ หลง” มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ถ้าเราเข้าใจธรรมชาติ เราก็จะวางจิตวางใจได้ถูก มองอะไรให้เห็นตามที่เป็นอยู่ เราก็พยายามฝึกฝนตัวเอง

“แต่กว่าจะฝึกได้ก็ยาก สิ่งเหล่านี้เป็นนามธรรม ถ้าไม่ฝึกก็จะไม่รู้จริงๆ ว่าเป็นอย่างไร เช่น เราเห็นลูกน้องหรือผู้ร่วมงานแสดงอาการที่เราไม่ชอบ เราต้องเริ่มนับหนึ่งถึงสิบในใจ หรือไม่ก็เดินออกจากตรงนั้นไปก่อน แล้วพยายามทำความเข้าใจถึงเหตุและผลว่าทำไมเขาแสดงออกมาแบบนั้น ค่อยๆ ฝึกด้วยการพยายามเข้าใจเขา ทำให้เริ่มปล่อยวางได้มากขึ้น พยายามฝึกฝนตนเองบ่อยๆ ใช้ความไม่เป็นทางการพูดคุยกับเขา ทล่ายกำแพงตัวเองออกไป ซึ่งตอนนี้คิดว่าสามารถทล่ายกำแพงของตนเองได้บ้าง สามารถตอบตนเองได้ว่า **“ความสุข”** อยู่ไม่ไกลเลย แค่เราทำงานให้เต็มที่ สนุกให้เต็มที่ และเต็มที่กับทุกสิ่ง เพียงแค่นี้ก็ทำให้เรามีความสุขแล้ว”

และด้วยความพยายามปรับเปลี่ยนตนเอง ส่งผลให้วันนี้เพื่อนร่วมงานกล้าเข้ามาคุย กล้าพูดเล่นกับเธอมากขึ้น เช่น หัวหน้าแต่งชุดนี้สวยนะ หัวหน้าต้องไปเอาแว่นออก ใส่คอนแทคเลนส์ดีกว่า ซึ่งแต่ก่อนจะไม่มีใครกล้าพูดแบบนี้กับเธอเลย ส่งผลให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น

ตั้งคณะอนุกรรมการด้านเด็กครบทุกช่วงวัย ดึงภาคีในชุมชน...ร่วมพัฒนาเด็ก

เมื่อทีมพร้อม ใจพร้อม แผนการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนก็เกิดขึ้น จินเล่าว่า หลักสูตรนักถักทอชุมชนทำให้ทีมนักถักทอฯ เริ่มมองเห็น “เจ้าภาพ” ที่จะเข้ามาช่วยขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากขึ้น จึงเสนอให้มีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการระดับตำบลใหม่ จากเดิมที่เป็นการแต่งตั้งตามโครงสร้างก็เป็นการดึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนจริงๆ มาเป็นคณะกรรมการแทน พร้อมจัด “เวที” ทบทวนข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชน และวางเป้าหมายการทำงานร่วมกัน โดยได้ข้อสรุปว่าควรมีการตั้งคณะอนุกรรมการเด็กและเยาวชนเพิ่มอีก 3 คณะ จากเดิมที่เคยมีแต่คณะอนุกรรมการเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษานั้นคือ คณะอนุกรรมการเด็กในครรภ์ (แม่ตั้งครรภ์และคุณแม่วัยใส) คณะอนุกรรมการเด็กปฐมวัย และคณะอนุกรรมการเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนตำบลหนองสนธิครอบคลุมเด็กทุกช่วงวัย

“บางกลุ่มอาจจะทำได้น้อย บางกลุ่มอาจจะทำได้มาก แต่เราก็อยากให้เกิดกิจกรรมสำหรับเด็กทั้ง 4 กลุ่มเร็ว ๆ แต่ก็ต้องคิดถึงทีมงานด้วยว่าเขาพร้อมไหม โดยต้องพยายามทำให้เขารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ต้องวางใจให้เขาทำ ให้เขาได้เรียนรู้เหมือนเรา”

เมื่อทุกอย่างพร้อม การ “ถักทอ” ภาคีเครือข่ายในชุมชนก็เริ่มขึ้น

จินเล่าว่า ด้วยความที่หลักสูตรนักถักทอชุมชนมี “กระบวนการเรียนรู้” ที่หลากหลาย เราสามารถดึงความรู้ต่างๆ มาใช้ได้ตามช่วงเวลาได้เป็นอย่างดี และเมื่อถึงเวลาต้องลงมือดึงภาคีเครือข่ายให้เข้าร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชน สิ่งที่เธอนำมาใช้กับการทำงานในครั้งนี้คือเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์ การมองภาพรวม ทำให้ทีมงานเห็นภาพรวมของงานเด็กและเยาวชนชัดขึ้น โดยได้รับคำชี้แนะจากอาจารย์ทรงพลว่าอย่ามองแยกส่วนปัญหาทุกปัญหาต่างผูกโยงกันในทุกๆ เรื่อง ต้องมองเห็นภาพรวมให้มากที่สุด เช่น การทำงานเด็กต้องเริ่มจากตรงไหน มีใครเกี่ยวข้องบ้าง ให้วิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการใช้ประโยชน์จากภาคีเครือข่าย และที่สำคัญคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องมองให้ครอบคลุมทั้งระบบ ตั้งแต่เด็กที่อยู่ในท้อง เด็กปฐมวัย เด็กในวัยเรียน และเด็กนอกระบบ โชคดีที่เราเคยทำงานด้านนี้มาก่อน ทำให้คิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานได้เร็วขึ้น มองทะลุว่างานเด็กกลุ่มไหนใครเป็นเจ้าภาพ เช่น เด็กที่อยู่ในท้องกลุ่มที่น้ำจะเป็นเจ้าภาพคือกลุ่มงานอนามัยแม่และเด็ก เด็กปฐมวัยเจ้าภาพคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มเด็กในระบบ อบต.ทำอยู่แต่ยังไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนเด็กนอกระบบก็มองเห็นเจ้าภาพอยู่ เพียงแต่ว่าตอนนี้เรายังไม่ได้เข้าไปขับเคลื่อนแบบจริงๆ จังๆ เท่านั้น

“เมื่อมองเห็นว่าเจ้าภาพการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีใครบ้าง ตอนนี่เราเริ่มมีการพูดคุยกับภาคีเครือข่ายกัน บ้างแล้วว่าจะมีแผนการทำงานอย่างไร เช่น กลุ่มคุณแม่ ้วยใส เจ้าภาพคือกลุ่มงานอนามัยแม่และเด็ก เขาก็มองว่า จะทำเรื่องข้อมูลโดยสำรวจว่ามีแม่ตั้งครรภ์อายุเท่าไร แบบไหน อยู่กับใคร ไปฝากครรภ์ครบไหม และจัดทีม อาสาสมัครลงไปเยี่ยมเพื่อให้คำปรึกษา ซึ่งนอกจากนี้ก็ยัง มีการให้ความรู้เรื่องอาหาร การเลี้ยงดูลูก ฯลฯ ซึ่งมีคุณหมอ และนักวิชาการจาก รพ.สต.เข้ามาช่วย เป็นต้น”

นอกจากนี้ยังใช้หลัก “จัดการก่อนเรียน” คือเราจะจัดให้มีการพูดคุยกันก่อนทุกครั้งว่า การจัดงาน ต้องเตรียมอะไรบ้าง ส่วนการทำงานกับคณะกรรมการ ก็ต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ว่าทำแล้วจะเกิดผลอะไร เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ เดิมเราจะพูดคนเดียว บอกว่าเขาต้องทำแบบนี้ เห็นด้วยไหม ทำให้บางคนเบื่อ ไม่สนใจฟัง แต่พอปรับเปลี่ยนให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เรามีหน้าที่สรุปความคิดเห็น เชื่อมคำพูดของทุกคน และเติมความคิดเห็นของเราไป ทำให้เขารู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เห็นชัดเลยว่าบรรยากาศในวงพูดคุย เปลี่ยนไป แต่ละคนไม่เครียด และสนุกกับการได้เสนอความคิดเห็นมาก

ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนกิจกรรมเด็กและเยาวชน เราเชิญทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ในชุมชน และเจ้าหน้าที่ อบต.มาประชุมร่วมกัน ชี้แจงว่า อบต.จะมีการทำโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พร้อมแบ่งหน้าที่การทำงานให้ผู้ใหญ่ในชุมชนช่วยในเรื่องความสัมพันธ์กับเด็ก การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ส่วนเจ้าหน้าที่ อบต.ทำหน้าที่ เป็นพี่เลี้ยงในทุกหมู่บ้าน สังเกตการณ์ เก็บภาพ เก็บรายละเอียด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ อบต.ได้เรียนรู้ข้อมูลชุมชนของตนไปในตัว

.....

“เราอยู่ในท้องถิ่น เป็นคนของท้องถิ่น ถ้าเราไม่รู้จักพื้นที่แล้วใครจะรู้ โครงการนี้ “เปิดโอกาส” ให้เจ้าหน้าที่ อบต. ได้ลงไปปฏิสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน เพราะบางคน เพิ่งย้ายมายังจำผู้นำไม่ได้ ไม่รู้จักพื้นที่ ถือเป็นจุดอ่อน แม้บางคนจะไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับชุมชน แต่ก็ต้องรู้จักชุมชนให้มากที่สุด ด้วยแนวคิดการทำงานเช่นนี้ ทำให้ อบต.หนองสนิม มีจุดแข็งเรื่อง “ทีมงาน” ดังจะเห็นได้จาก วันเสาร์อาทิตย์ หากมีการจัดกิจกรรมใด เจ้าหน้าที่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรไปในที่สุด ส่วนคนที่ไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่สนใจ ก็จะไม่โดนกันออกจากกลุ่ม ทำให้เขาต้องปรับตัวเข้าหาเพื่อนและองค์กรในที่สุด”

.....

ใช้ “ทุนเดิม” พัฒนากิจกรรมเด็กและเยาวชน

และแล้วโจทย์ยากก็มาถึง เมื่อถึงคราวที่ทีม นักถักทอชุมชนต้องลงมือ “ถักทอ” เด็ก เยาวชน และ คนในชุมชนเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เด็กและเยาวชนในตำบลหนองสนธิ

จึงจึงใช้กิจกรรมแรลลี่ชุมชนเป็นฐาน เนื่องจากเป็น “ทุนเดิม” ที่มีอยู่แล้ว เริ่มต้นจากการนำกิจกรรมจักรยาน แรลลี่ที่เคยทำมาก่อน มาปรับแผนใหม่ โดยขอคำปรึกษา จากอาจารย์ทรงพล ซึ่งอาจารย์ก็แนะนำขั้นตอนการทำงานว่าควรเริ่มต้นจากอะไร เช่น ก่อนเริ่มกิจกรรม ควรมีการละลายพฤติกรรมเด็กก่อนหรือไม่ หรือควรให้ เด็ก ๆ เห็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ก่อนหรือไม่อย่างไร พอได้รับคำแนะนำเราก็กลับมาปรับรายละเอียดการทำงานใหม่ทันที

เริ่มต้นด้วยการเชิญ “แกนนำทุกหมู่บ้าน” มา ชวนคิดชวนคุยเกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชนในตำบล หนองสนธิ โดยนำข้อมูลจากโรงเรียนต่างๆ ในตำบล มาเป็นฐานในการพูดคุย พร้อมกับโยนคำถามไปว่า พวกเขาอยากเห็นเด็กและเยาวชนหนองสนธิเป็นอย่างไร ใหม่ พวกเขารู้สึกห่วงกังวลกับเด็กและเยาวชนเหล่านี้ อย่งไร และจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร พร้อมกับใช้คำถาม แบบ “ห้าทาย” ไปว่า หรือจะรอให้ปัญหามันเกิดขึ้น

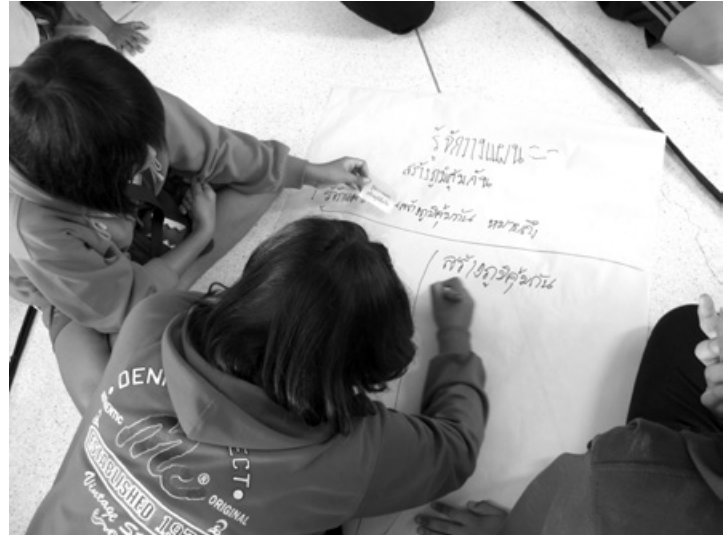
มากกว่านี้ พอได้ยินอย่างนี้แกนนำชุมชนทุกคนต่าง พร้อมใจกันบอกว่า “อยากแก้ปัญหา” เมื่อได้ใจจาก แกนนำชุมชนแล้ว การดำเนินงานก็เริ่มขึ้น

“เราบอกให้แกนนำชุมชนทุกคนช่วยกันคัดเลือก “แกนนำเยาวชน” มาก่อน โดย อบต.จะทำหนังสือแจ้ง ไปยังผู้ปกครอง แต่ให้แกนนำชุมชนช่วยไปประชาสัมพันธ์ โครงการต่อ ผลปรากฏว่ารอบแรกมีแกนนำเยาวชนจาก ทุกหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมมากถึง 50 คน”

เมื่อได้ “แกนนำเยาวชน” แล้ว ทีมนักถักทอชุมชน ก็จัดวงพูดคุยขึ้นที่โรงเรียนหนองสนธิวิทยา โดยมี สมเกียรติ สาระ หัวหน้าสำนักงานปลัดตำบลหนองอียอ และ “เชียว” สุริยา ดวงศรี เข้ามาช่วยทำเวทีด้วย ซึ่ง กิจกรรมวันนั้นจะเน้นให้เด็ก ๆ ได้รู้จักตนเอง รู้จักเพื่อนๆ ในตำบลเท่านั้น ส่วนกิจกรรมครั้งที่ 2 ให้เด็ก ๆ คิด วิเคราะห์เรื่องการใช้ชีวิตของตนเอง ตั้งเป้าหมายชีวิต วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค อุปนิสัย รวมถึงความถนัดว่า เขาเก่งอะไร

การจัดกิจกรรมทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมาทำให้เห็น “จุดอ่อน” ของตัวเองในเรื่องสันตนาการ ซึ่งเราก็รู้ตัว อยู่ว่าไม่เก่งด้านนี้ แต่ก็พยายามเรียนรู้ให้มากขึ้น

หลังกิจกรรมครั้งที่ 2 เสร็จสิ้นลง “แผนจัด กิจกรรม” ก็เกิดขึ้นอีกครั้ง แต่ครั้งนี้เงินให้แกนนำเยาวชน คิดแผนเองว่าจะพาน้อง ๆ ไปเรียนรู้อะไรบ้าง แต่โชคไม่ดี เป็นช่วงเลือกตั้งพอดี (ต.ค. - พ.ย. 56) ด้วยภาระหน้าที่

ทำให้การทำกิจกรรมกับเด็ก ๆ ต้องหยุดไปช่วงหนึ่ง เมื่อการเลือกตั้งผ่านไป กิจกรรมครั้งที่ 3 ก็เกิดขึ้น แต่กลับมีเด็กเข้าร่วมน้อยมาก ทีมทำงานจึงประเมินผลร่วมกันพบว่า สาเหตุมาจากขาดการประชาสัมพันธ์ การทำกิจกรรมไม่ต่อเนื่องทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น และทีมทำงานไม่สามารถบริหารจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“เห็นผลประเมินแล้วรู้ทันทีว่า เราไม่ได้ทำตามที่อาจารย์ทรงพลบอกเรื่องการวางแผนการทำงานที่ควรจะต้องลงเป็นตารางการทำงานให้ละเอียดชัดเจน เพื่อให้รู้ว่าในแต่ละช่วงเวลามีงานอะไรที่ต้องทำบ้าง เพื่อที่งานจะได้ไม่ต้องกระจุกตัวอยู่ช่วงใดช่วงหนึ่ง และที่สำคัญคือจะได้ไม่กระทบกับงานประจำที่มีอยู่ด้วย”

เรื่องการวางแผนการทำงาน ควรจะลงเป็นตารางการทำงานให้ละเอียดชัดเจน เพื่อให้รู้ว่าในแต่ละช่วงเวลา มีงานอะไรที่ต้องทำบ้าง เพื่อที่งานจะได้ไม่ต้องกระจุกตัวอยู่ช่วงใดช่วงหนึ่ง และที่สำคัญคือจะได้ไม่กระทบกับงานประจำด้วย”

เดินหน้าจัด “กิจกรรมเรียนรู้ชุมชน”

อย่างไรก็ตามแม้การจัดกิจกรรมครั้งที่ 3 จะไม่ประสบความสำเร็จ แต่เงินและทีมงานก็ไม่ท้อ เดินหน้าจัดประชุมคณะอนุกรรมการเด็กในกลุ่มวัยต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในตำบลหนองสนธิ โดยให้แต่ละคนคิดรูปแบบกิจกรรมมานำเสนอ จนมาลงตัวที่ “กิจกรรมเรียนรู้ชุมชน” โดยอบต.จะสนับสนุนงบประมาณให้หมู่บ้านละ 500 บาท ส่วนวัสดุอุปกรณ์ให้แต่ละหมู่บ้านไปบริหารจัดการเอง โดยมีโจทย์ว่า ต้องเป็นวัตถุประสงค์ในพื้นที่และต้องไม่ซ้ำและที่สำคัญคือต้องมีผู้ใหญ่ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้วย โดยมีเจ้าหน้าที่ อบต.เข้ามาทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงอีกต่อหนึ่ง

สำหรับกิจกรรมเรียนรู้ชุมชนที่ผู้ใหญ่ในชุมชนร่วมกันคิดขึ้นนั้นจะเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ในหมู่บ้านของตนเอง เช่น หมู่ 1 เรียนรู้การทำไม้กวาดก้านมะพร้าว หมู่ 3 ขนมันจีน และว่าว หมู่ 6 ขนมห่างยก หมู่ 7 จักสาน หมู่ 8 สานเปล หมู่ 9 สานส้ม และหมู่ 10 ทำบ่วงดักหนู เป็นต้น โดยท้ายที่สุดเราวางแผนไว้ว่าจะนำผลงานของ

เด็ก ๆ ทั้ง 10 หมู่บ้านมาจัดนิทรรศการในวันเด็กแห่งชาติ โดยให้เด็ก ๆ คิดนำเสนอรูปแบบนิทรรศการด้วยตนเอง ทีมนักถักทอชุมชน เพียงแค่แนะนำเท่านั้นว่าในนิทรรศการควรมีข้อมูลอะไรบ้าง

“วันงานจริง ๆ พบว่าเด็ก ๆ เขาจัดกิจกรรมกันได้สนุกมาก บางหมู่บ้านก็ทำเป็นซุ้มเล่นเกม บางหมู่บ้านก็มีผลิตภัณฑ์มาขายด้วย ถือเป็นครั้งแรกก็ว่าได้ที่ตำบลหนองสนธิมีการจัดกิจกรรมวันเด็กร่วมกันทั้งตำบล เป็นภาพบรรยากาศที่คนในชุมชนไม่เคยเห็นมาก่อน และเท่าที่ได้พูดคุยกับเด็ก ๆ ส่วนใหญ่บอกว่าสนุกมาก พี่จัดอีกนะ เราเดินไปที่ไหนก็มีแต่คนทักทาย รู้สึกดีใจมาก”

หลังจัด “กิจกรรมเรียนรู้ชุมชน” เสร็จสิ้นลงก็ถึงเวลา “ถอดบทเรียน” ว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง เมื่อถึงขั้นตอนนี้รู้เลยว่าพวกเขายังมี “จุดอ่อน” เรื่องการสรุปบทเรียนมาก พวกเขาจึงไม่มีพื้นฐานเรื่องการโยนคำถามที่ดี เก็บประเด็นไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถสรุปว่าสิ่งที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้นั้นมีคุณค่าอะไรบ้าง ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมทำขนม ก็จะได้ข้อสรุปเรื่องการทำขนมเท่านั้น ไม่ได้มีการโยนคำถามไปถึงเรื่องความอดทน การมีส่วนร่วม ความพยายาม หรือความรู้ด้านอื่นๆ เลยซึ่งน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามมองเห็นว่าคนในชุมชนหันมาสนใจเด็กและเยาวชนมากขึ้น

“ทีมนักถักทอชุมชนตำบลหนองสนธิ ขยายผล “สร้างทีมทำงาน” ขึ้นในองค์กร จากเดิมที่ต่างคนต่างคิดต่างทำ ไม่มีใครกล้าก้าวล่วงงานคนอื่น ตอนนั้นก็กลายเป็นว่าทุกคน “พูดคุย” กันมากขึ้น มีการ “บูรณาการ” และ “วางแผน” การทำงานร่วมกัน ปรีกษาหารือกันว่าจะนำงานของแต่ละคน ไปแทรกตรงไหนอย่างไร ไม่ทำงานแยกส่วนเหมือนแต่ก่อน “

วงแค่ว่า “คิดเป็น”

วันนี้กระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนตำบลหนองสนธิเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นแล้วด้วยฝีมือการ “ถักทอ” ของทีมงาน

แต่หากถามว่าเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนตำบลหนองสนธิคืออะไร จินบอกว่าเป็นการทำให้เด็ก “คิดเป็น” รู้ผิด ชอบ ชั่วดี แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว เพราะถ้าพูดถึงคำว่า “ทักษะชีวิต” เราคิดว่ามันเป็นคำใหญ่ เราแค่อยากให้เขาคิดเป็น ขอแค่เวลาเขาอยู่นอกบ้าน อยู่ลับตาเราแล้วเขาสามารถคิดได้เองว่าอะไรควรไม่ควร อะไรถูกอะไรผิด หากเขาคิดได้ คิดเป็น เราเชื่อว่าอนาคตภายหน้าเขาต้องเอาตัวรอดได้แน่ และการสอนให้เด็ก “คิดเป็น” เราก็ต้องเริ่มปลูกฝังเขาตั้งแต่เล็ก จึงคิดว่าแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนของตำบลหนองสนธิที่คิดทำให้ครบทั้ง 4 ช่วงวัยนั้น มาถูกทางแล้ว

และในอนาคตแผนงานด้านเด็กและเยาวชนของ ตำบลหนองสนิทจะเดินด้วย “ข้อมูล” เป็นหลัก เมื่อได้ ข้อมูลแล้วจึงจะนำมาแปลงเป็นกิจกรรมต่อไป โดยมี นักถักทอชุมชนและภาคีเครือข่ายในชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน การทำงาน

“ในอนาคต อบต.หนองสนิทคงไม่คิดเองทำเอง อีกแล้ว แต่จะเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ดึงทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาระดมสมอง กำหนดทิศทาง และ ตั้งเป้าหมายการทำงานร่วมกัน และเมื่อเสร็จแล้วก็ต้องมีการประเมินผล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนางานไป พร้อมทั้งตำบล”

วันนี้ดูเหมือนว่าภาระหน้าที่ของ “นักถักทอ ชุมชน” ของเธอจะผลิดอกออกผลเป็นรูปธรรมชัดเจน แต่เธอยังมีสิ่งที่ยากทำเพื่อให้ตำบลหนองสนิทพัฒนา ยิ่งขึ้น นั่นคือ การทำ “วิสัยทัศน์ อบต.หนองสนิท” โดย จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลหนองสนิท ชักชวนคนในชุมชนมานั่งคิดนั่งคุยว่าพวกเขา “อยากเห็น” ตำบลหนองสนิทเป็นแบบไหน ร่วมคิดวางแผนการ ทำงาน และหาวิธีแก้ปัญหาไปพร้อมกัน โดยครอบคลุม ทุกส่วนทั้งเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ สุขภาพ เศรษฐกิจ การเกษตร ประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งถ้าทำได้จริง คิดว่าจะเกิดผลดีกับชุมชนเป็นอย่างมาก